

RODOLJUB.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca ter stane za vse leto 80 kr., za pol leta 50 kr. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr. če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Mislmo po številkah.

X.

Še nikdar ni bila znanost o tem, kako človeštvo živi, in kako se razvija tako razvita, kakor sedaj. Če se je v prejšnjih stoletjih ista le nekoliko gojila po posameznih in to po članih gospodujočih slojev in v prejšnjem stoletju posebno po članih meščanstva, najdemo v našem stoletju veselo prikazen, da je znanost o življenju človeške družbe mogočno razcvela v masi ljudstev in vsaj z ozirom na njo. Človek, ki rad bere, najde v književnosti, ki se v tem stoletju stvarja, po večjem duševne delavce, ki nikdar niso poznali boljših gmotnih razmer, najde pa po večjem duševne delavce, ki vse preiskavajo, kar maso, kar službojoče sloje človeške družbe zadeva. Največji talenti delajo v tej službi, tako da vsa aristokracija sveta in vse duhovenstvo ne spravi le malo tega na dan, kar prihaja iz mase ljudstev duševnega, in reče se lahko, duševnega bogastva. Kakor pokopališče se vidi književnost teh gospodujočih stanov in kar še ti storiti morejo, je to, da se branijo pred silnim navalom duševnega velikega kapitala, ki ga delavec in kmet prodajata višjemu duševnemu delu. Mi Slovenci še ne živimo v novih gospodarskih razmerah, vsaj ne toliko, ko drugi narodi. Pri nas je še malo videti visocih dimnikov in električnih naprav v tovarniškem delu. Mi poznamo po večjem le ubogega trpina, rudarskega knapa, kojega tujei izcerpljujejo. Zaradi tega tudi še ne vemo ceniti, kaj se vse piše in tiska ravno z ozirom na kmeta in delavca, ki tvorita maso narodov, ki tvorita one milijone, katerih pol v življenju zaznamuje reva in na pokopališču lesen križ. Ali tudi mi moramo v to drvenje; ne bo dolgo in sredi istega stali bomo tudi mi. In zaradi tega oprostite, da nekoliko obširneje govorim, ker hočem, da Vam č. bralcem „Rodoljuba“ podam sliko o razvoju tega, kar zovemo življenje človeške družbe. Iz velikanskega gradiva posnamem le glavne poteze. Predno se podam v sredino vprašanja, ki je zdaj najbolj pereče, v to namreč, ako se naj zemlja in tovarne, to je proizvodjalna sredstva, odvzamejo posameznim in se ustvari socijalno proizvodjanje, v kojem ni velikanskega bogastva, pa tudi ne grozne reve, pogledamo v zgodovino tega vprašanja.

Književnost ima moža, ki je nad 40 let mej divjimi Indijanci živel. Dal se je sprejeti v jedno indijanskih čet in živel je kot Indijanec. Hotel je na ta način proučiti razmere indijanskega gospodarstva in življenja. To je bil učenjak Morgan. Mož je našel pri Indijancih skupnost zemlje in drugega premoženja. Francoski učenjak

Laveleye preiskaval je prvotno gospodarstvo vseh zgodovinsko znanih narodov in našel mej njimi skupnost zemlje. Še v našem času živi ta skupnost mej Rusi, ki imajo v „Miru“ uravnavo skupnosti zemlje na kmetih in mej Jugoslovani, ki imajo po nekaterih krajih „zadruga“, v kojih je ta skupnost. Tudi v Švici je nekaj okrajev, v katerih je iste najti. To je napotilo učenjastvo, da iz tega stališča preiskuje zgodovino prejšnjih časov. Preidem čase pred Kristom in začnem s tem časom. — Prvi kristjani so imeli vse skupno in nauki prvih oznanjevalcev Kristusove vere so to premoženjsko skupnost učili. Kristusova vera bila je začetkoma vera revnih, nesrečnih, proletavcev ter sužnjev. Z njihovo pomočjo si je pridobila v prvih časih trdna tla. Ali to le s tem, da je skupnost premoženja pridigovala. To ji je dalo vse reveže mest in tudi kmetij v njeno spremstvo, in kaj bi ne, ko se je oznanjevalo bogatinom: „Če hočeš popoln biti, idi tje, prodaj, kar imaš, in daj revežem“. (Evangelij Matevža.) V zgodovini apostolov se piše: „Nobeden ni rekel o svojih stvarih, da so njegova last, ampak bilo je vse last vseh“. „Nobeden ni bil v pomanjkanju, ker dosti istih, ki so imeli njive in hiše, so jih prodali ter prinesli denar pred noge apostolov in dalo se je vsakemu, kar je rabil.“ — Skupno so prvi kristjani obedovali in skupnost premoženja imeli.

Ko se je cerkev ojačila in ko so se po razpadu tedanje rimske države stvarile po novo v rimske kraje prišli narodi nove države, stopila je katoliška cerkev na stran vladajočih, na stran gospodujočih ljudi in ti so bili tega veseli, ker je duhovenstvo pomagalo urejati državno življenje ter pomagalo brzdati podjarmljene ljudi, odslej naprej in to že od četrtega stoletja je duhovenstvo v spremstvu gospodujočih slojev in stanov. Sv. Avgustin je prvi učil, da je skupnost premoženja greh in za njim je vse drugo duhovenstvo učilo, da je pravo življenje, paradiž, še le onstran groba. Odslej se tudi najde nauk po vseh cerkvah, da je paradiž tem gotovejši, čim več človek na tem svetu trpi in strada. „Prej pojde velblod skozi šivankino uho, kakor bogatin v nebesa“.

Ko se je to zgodilo, začelo se je življenje, kakor sem ga v članku VII. načrtal. Plemenitaštvo, duhovenstvo na jedni, masa kmeta na drugi strani, vmes prihaja meščanstvo. Plemenitaštvo in cerkev je lastnica vse zemlje, kmet je tlačan, suženj in iz tega razmerja se razvija po dolgih bojih meščanstvo, mestni delavec ter kmetski in ustaja kmet, da se otrese tlačanstva. Ali skozi vsa stoletja do danes, tli vedno pred žrjavico misel o skupnosti zemlje in drugega premoženja. Praktično so izvajali sa-

mostani srednjega veka to skupnost. Pa le v živianju, delati in težka dela opravljati je moral tlačan-kmet. Samostani katoliške cerkve so dobili od plemstva, tedanjega lastnika zemlje, veliko zemlje in seveda tudi na njej živeče ljudi v last. (Samo zemlja ne velja nič, treba je tudi delavcev.) Kar je imelo plemstvo preveč sinov in deklet, stopilo jih je nekaj v samostane in bilo tam mej poveljajočimi. Redko se nahaja kak opat, ki bi bil iz kmetskega stanu prišel. Ti samostani so tako živeli gospodarsko, kakor plemstvo. Velika bogastva so se nakopičila v gradovih in samostanih. (To se je lahko dogajalo, ker nebroj tlačanov je delalo le za ubogo hrano; profiti so bili tedaj veliki.)

To veliko bogastvo je seveda rodilo razuzdano življenje na jedni, veliko revo na drugi strani in to je zbuvalo mej boljšimi kmeti, rokodelci in mej duhovniki, ki so bili sinovi delavcev ali kmetov, nezadovoljnost in zaporedoma ustajajo taki moške in preišlujejo o tem, kako bi se gospodarstvo sveta, človeške družbe drugače uravnati dalo in vsi ti pridejo na misel prvih kristijanov, pa tudi na to, da je treba vsakemu tudi delati, ne samo jesti, da pa naj postane vse premoženje skupna last. Minih Arnold iz Brešije na Italijanskem je jeden prvih bil, ki je skusil na gromadi, kako to skupnost katoliška cerkev ter plemenitaštvo razumevata. Pa nahajamo tudi močne stranke, ki hočejo z mečem v roci skupnost premoženja, to je komunizem. Jedna najvažnejših so bili češki Husiti. Ti so mej sabo upeljali popoln komunizem, skupnost vsega premoženja. Bili so silni v vojskah proti tedanjim gospodujočim stanovom. Imeli so svoje izborne vojskovodje. Pa slednjič so morali podleči premoči katoliške cerkve in plemenitaštva in Hus je moral na gromado. (Ko je gromada že gorela, prinesla je pobožna ženica iz ljudstva butaro lesa ter jo dela na gromado in Hus, videvši to, je vzkliknil: o sveta neumnost, to je, žena, tebi, tvojemu ljudstvu, revežu, sem hotel dobro in ti pomagaš me na gromadi peči. S tem pa je Hus tudi izrazil spoznanje: še ni ljudstvo godno za to, da pride v boljše razmere).

In tako najdemo na Francoskem, Angleškem in posebno na Nemškem komunistično gibanje, nahajamo po vsem srednjem veku organizacije v to svrhu, katere pa zopet sedanji gospodujoči stanovi razdirajo. Koliko je v teh bojih človeške krvi teklo, je grozno. Angleški učenjak pravi: ona množina krvi, ki se je v imenu katoliške vere prelila, bi morda zadostovala, v njej vtopiti vse še živeče katoličane“.

Te srednjeveške kolektiviste, (tako zovemo pristaše nauka o skupnosti proiz-

vajajočih sredstev) diči pred vsem zmer-
nost v uživanju, pridnost in poštenost.
Najboljše delavce so dobili drugi kraji po
razgnanju Husitov, Lollhardov, Beghardov
in drugih, kamor so pri življenju ohranjeni
pobegnili. V teh gibanjih so bili posebno
delavni rudarski delavci ter tkalci. Tem
gibanjem pridružili so se kmeti in po
večjem so kmetijske ustaje šteti mej ta
komunistična gibanja. Tudi na slovenskem
jugu imamo to gibanje in to v krajih, v
katerih ni bilo zadružnega življenja. Tudi
naš „kmetijski kralj“ Gubec je skusil
ognjeno silo razbeljenega železnega stola.
To gibanje nikdar ne neha in ko je fran-
coska prekucija koncem prejšnjega stoletja
storila energično in radikalno konec tlaki
in desetini, so bili nasledniki komunistov v
prvih vrstah barikad, ki so se delale proti
tedanjim gospodarjem sveta. In leta 1848.
so oni isti pomagali, da je velika ustaja
imela uspeh, sam mestjan je ne bi bil
držati mogel; šele ko je žuljava pest de-
lavca in kmeta se prikazala, so gospodujoči
ljudje odnehali.

Toliko te zgodovine.

Ivan Durak.

(Povest. Ruski spisal Lev Tolstoj.)

VII.

Drugo jutro je zvedel starejši brat,
Semjon-vojak, o Ivanovih čudežih ter je
šel k njemu. Povej mi, pravi ta, od kod si
pripeljal vojakov in kam si jih sedaj
spravil? Zakaj bi pa ti rad to vedel,
vpraša ga Ivan. Zakaj? Z vojniki se da
vse opraviti. Ž njimi si lahko pridobiš celo
cesarstvo. Ivan se začudi. Nu, zakaj pa
nisi tega prej povedal? Napravim ti jih,
kolikor hočeš. Slame sva pridelala s sestro
mnogo. To rekši, pelje Ivan brata na
gumno in reče: Le pazi, jaz jih bom na-
pravil, ti pa jih pelji ven, kajti ako jih
hočemo preživeti, pojedjo nam v enem
dnevu vse, kar imamo v vasi.

Semjon-vojak je obljubil, da jih pelje
ven, in Ivan jih je začel delati. Ko udari
snopom ob tla, nastala je prva četa; udari
drugič, — nastane druga; napravil jih je
toliko, da so napolnili vse polje. No, bo
zadosti, kaj? vpraša Ivan brata. Ta se
razveseli in reče: Bo, hvala ti, Ivan.

Je že dobro, reče Ivan. Če jih boš še
potreboval, le pridi, jaz ti jih bom še na-
pravil. Slame je sedaj mnogo. Semjon-
vojak uredi takoj vojščake, jih razdeli ter
se odpravi na vojsko.

Komaj je odšel Semjon-vojak, že pride
Taras-debeluh, ki je tudi zvedel o včerajš-
njem čudežu, ter začne prositi brata:

Povej mi, odkod jemlješ zlat denar?
Ko bi imel jaz toliko denarja na razpola-
ganje, pridobil bi k temu denarju denar
vsega sveta. Ivan se začudi. Res? Prej bi
mi že bil lahko povedal. Skujem ti ga, ko-
likor hočeš.

Brat se razveseli. Daj mi ga vsaj za
tri rešeta. No, naj bo, reče Ivan, pojdiva v
gozd, pa zapreži konja, nesel ga ne boš.

Odpeljeta se v gozd. — Ivan je začel
tresti listje s hrasta in je drobiti. Natresel
ga je velik kup.

Bo zadosti? Taras se razveseli. Za
zdaj bo, pravi ta; hvala ti, Ivan. Je že
dobro, odgovori Ivan. Če še boš potrebo-
val, le pridi, še ga bom nadrobil, — listja
je še mnogo ostalo.

Taras-debeluh je nabral poln voz de-
narja in se je odpeljal na kupčijo.

Odpeljala sta se oba brata. In začel
je Semjon — vojskovati se, Taras pa —
kupčevati. In Semjon si je priboril cesar-
stvo, Taras-debeluh pa si nabral ogromno
denarja.

Snideta pa se brata in si razodeneta
drug drugemu — Semjon, odkod ima vo-
jake. — Taras pa, odkod ima denar. Semjon-
vojak govori tako-le bratu: Jaz sem si
prijobil cesarstvo in živim dobro; le de-
narja mi primanjkuje, da bi redil vojake.
Taras-debeluh pa govori: Jaz sem si pri-
dobil velik kup denarja, samo to je hudo,
ker ga nihče več ne straži.

Semjon vojak pa reče: Pojdiva k
bratu, rekel mu bom napraviti še vojakov,
dal jih bom tebi, da bodo stražili tvoj
denar, ti pa mu reci, naj ti napravi denarja,
da boš mogel vojake rediti. In odpravita
se k Ivanu. Tja prisidši, reče Semjon
Ivanu: Malo imam vojakov, bratec, na-
pravi mi jih še, vsaj iz dveh kupov mi jih
še napravi.

Ivan zmaje z glavo. Zastonj ti nočem
več delati vojakov, reče Semjonu. Zakaj
pa ne? saj si mi obljubil. Obljubil sem
sicer, pa nočem več napraviti. Pa zakaj
nočeš, neumnež? Zato ne, ker so tvoji vo-
jaki človeka na smrt ubili. Ne dam več.
Tako se mu upré in noče več napraviti
vojakov.

Sedaj začne tudi Taras-debeluh prositi
Ivana-norca, da bi mu še napravil denarja.
Ivan pa zmaje z glavo.

Zastonj ti ga nočem več delati. Zakaj
ne, vpraša ga Taras, saj si mi obljubil.
Obljubil sem sicer, pa nočem več napraviti.

Pa zakaj nočeš več napraviti? ne-
umnež, vpraša ga Taras. Zato ne, ker je
vzel tvoj denar Mihajlovni kravo. Kako
vzel? Da, vzel. Mihajlovna je imela kravo,
otroci so dobivali od nje mleko, pred par
dnevi pa so prišli njeni otroci k meni
mleka prosit. Jaz pa sem jih vprašal: Kje
pa je vaša krava? Odgovorijo mi: Oskrbnik
Tarasov je prišel, dal materi tri zlate, a
ona mu je dala kravo, mi pa nimamo
sedaj nobene pijače. Jaz sem mislil, da se
hočeš z zlati igrati, a ti si vzel otrokom
kravo, ne dam več.

Neumnež se je uprl in ni dal več.
Tako sta odšla brata. Odšla sta brata in
začela premišljevali, kako si pomagati v
svoji sili. Semjon pravi: Glej, napraviva to.
Ti mi daj denarja, da bom redil vojake,
jaz pa ti dam polovico cesarstva z vojniki
vred, da bodo stražili tvoj denar. Taras je
bil s tem zadovoljen. Brata se razdelita in
postaneta cesarja in oba — bogata.

Politični pregled.

Državni zbor. Dne 13. junija je vlada
preložila državni zbor in bo prihodnje me-
sece vladala tako, kakor do l. 1861. ozir.
1866., namreč absolutistično. Nalagala bo
nove davke, kakor bo hotela, ne da bi na-
rodove zastopnike vprašala, in porabljala
bo davke, kakor bo hotela. Preložila je drž.
zbor zategadelj, ker Nemci niso odnehali
od obstrukcije tako, da drž. zbor ni mogel
ničesar delati. Nemcem se ima kmetovalec
zahvaliti, da se niso odpravile drž. mitnice
in Nemcem se ima zahvaliti, da se niso
znižale prepisne pristojbine za kmetijska
posestva.

Kaj sedaj? Vlada se bo tekom poletja
pogajala z Nemci, da bi odnehali od obstruk-
cije in omogočili redno zborovanje drž. zbora.

Od teh pogajanj je mnogo odvisno, kajti če
bi ostali brez uspeha, če bi Nemci tudi na
jesen nadaljevali obstrukcijo, potem bo vlada
premenila ustavo.

Razpor mej dalmatinskimi Hrvati. Hr-
vatje v Dalmaciji so razdeljeni na dve
stranki, na narodno stranko in na pravaško.
Zadnji čas sta obe stranki hodili roka v
roki in so bili vsi poslanci člani „Slovanske
krščansko-narodne zveze“, toda zdaj nakrat
je nastal razpor mej njima in se je oživelo
staro nasprotstvo, katero utegne provzro-
čiti, da izstopijo pravaši iz stranke.

Slovanske slavnosti v Pragi. Pred 50
leti meseca junija je bil v Pragi pod pred-
sedstvom Frana Palackega slovanski kon-
gres in letos so znamenite slavnosti v Pragi.
Slavi se stoletnica rojstva Frana Palackega,
zajedno pa se vrši shod slovanskih časni-
karjev. Tudi Slovenci so dobro zastopani
na tem znamenitem shodu, katerega se
udeležijo odlični zastopniki vseh slovanskih
narodov.

Balkanska zveza. Navzlic temu, da je v
Srbiji razkralj Milan storil vse, kar mu je bilo
možno, da oškoduje srbski narod in s tem
Slovanstvo, se Avstriji vendar ne bo po-
srečilo, vreči jugoslovanstvo ob tla in nem-
štvu odpreti pot do Soluna. Črnagora, na
sebi sicer malenkostna država, ki pa se opira
na mogočno Rusijo, snuje sedaj zvezo z
Bolgarsko, da na Balkanu ustvari dve mo-
gočni in veliki slovanski državi.

Volitve v Srbiji. Pred kratkim so se
vršile volitve v srbsko skupščino. Narod je
ves v taboru radikalne stranke, doslej je
ta stranka vedno sijajno zmagovala, sedaj
pa so razkralja Milana podrepaniki delali s
takimi nasilstvi in sleparstvi, da je radi-
kalna stranka popolnoma propadla. Kdaj
se bodo Srbi že iznebili tega Milana?

Rusija v Aziji. Nasprotje mej Angleško
in Rusijo raste vedno bolj. Angleži se upi-
rajo temu, da bi si Rusija prisvojila vso
gorenjo Kitajsko, a z orožjem v roki se ne
upajo. Rusija utrjuje neprenehoma ondotne
svoje postojanke in se ne bo dala iz lepa
iztisniti iz njih.

Domače in razne novice.

(Častno občanstvo.) Občinski odbor
dolenje-logaški je v svoji dne 8. t. m. v
pripoznanje velicnih zaslug za prosep ob-
činskega blagostanja jednoglasno izvolil
častnim občanom sledeče gospode: bivšega
poljedelskega ministra grofa Ledeburja,
dež. predsednika Viktor barona Heina,
dež. glavarja Otona Detelo, c. kr. okr.
glavarja Gustava del Cota, dež. poslanca
in dež. odbornika dr. Ivana Tavčarja,
dež. poslanca in dež. odbornika Frana
Povšeta, c. kr. agr. komisarja Frana
Župneka, c. kr. vladnega svetnika v
poljedelskem ministerstvu Markusa in
c. kr. profesorja Vladimira Hraskega. —
Zastop mesta Črnomelj izvolil je gospoda
Edvarda Markusa, c. kr. vladnega svet-
nika v poljedelskem ministerstvu, v pri-
znanje njegovih zaslug za ondotni vodovod,
soglasno častnim meščanom.

(Imenovanje.) Okrožnim zdravnikom
v Bohinjski Bistrici je imenovan gospod
dr. Alojzij Vacek, zdravnik iz Prage.

(Iz škofijske pisarne.) Dosedanji
kancelar škofijske pisarne, kanonik Pogačar
je stopil v pokoj; na njegovo mesto pa je
imenovan škofijski tajnik Josip Šiška rav-
nateljem škofijske pisarne in konzistori-
jalnim svetnikom.

(Pri državnozborski dopolnilni volitvi) za kmetijske volilne okraje: Ljubljana, Vrhnika, Litija, Zatičina, Ribnica in Velike Lašče, ki se je vršila dne 6. junija t. l., je bil izvoljen brez protikandidata kandidat katoliško-narodne stranke gosp. deželosodni svetnik I. Vencajz. Dobil je od 208 oddanih glasov 206 glasov. Več volilcev se volitve ni udeležilo.

(O kamniškem okrajnem glavarstvu) se je te dni v časnikih mnogo bralo in dr. Ferjančič je o tem govoril tudi v državnem zboru. Opozarjamo naše bralce, naj pri vseh uradih, zlasti pa pri kamniškem glavarstvu, nemškutarskim uradnikom dobro na prste gledajo zlasti glede slovenskega uradovanja.

(Volilni shod na Vranskem) je bil na binkoštno nedeljo. Volilci so poslancu Žičkarju izrekli zaupanje, poslancu dr. Gregorcu pa grajo radi njegovega nemškutarskega govora v državnem zboru, kot predsedniku „Slovenskega društva“ pa nezaupnico.

(Iz cerkve nas podé.) V Ločniku pri Gorici so bile doslej poleg furlanskih pridig tudi slovenske, ker je vas na pol slovenska na pol furlanska. Zdaj je cerkvena oblast odpravila slovenske pridige. Saj Slovencem ni treba v cerkev hoditi!

(Razpuščen občinski zastop.) Tržaško namestništvo je razpustilo občinski zastop v Miljah pri Trstu, ki je sedaj v laških rokah, dasi je večina prebivalstva slovenske narodnosti. Razpuščen občinski zastop je bil šele pred kratkim izvoljen.

(Štajerski okrajni zastopi.) Štajerski deželni odbor je bil sklenil tako premembo volilnega reda za okrajne zastope, po kateri bi bili v slovenskih okrajih dobili nemškutarji večino v roke, toda cesar tega zakona ni potrdil.

(Srečna misel.) Slovenski državni poslanci so sprožili misel, da se ustanovi mej Slovenci društvo, ki bi delovalo proti nemški „Südmarki“ in laški „Lega nazionale“. Ti dve društvi zajedati se vedno bolj v slovensko telo, vsled česar je treba odločnega odpora. V kratkem se ima vršiti razgovor o ustanovitvi novega društva.

(Dolenjske železnice.) Pred kratkim se je vršil občni zbor dolenjskih železnic. Železnice so v lanskem letu imele 210.235 gld. dobička. Za obrestovanje je treba 259.891 gld., torej je primankljaja 49.656 gld. Jeden del tega primankljaja se pokrije iz rezervnega zaklada, 27.426 gld. pa bo morala plačati dežela Kranjska. Tega primankljaja je največ krivo to, da je trgovina s prešiči popolnoma ubita.

(Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.) na katerega dnevnem redu je tudi volitev predsednika, se vrši dne 7. julija t. l. v dvorani „Katoliškega doma“ v Ljubljani.

(Premovanje.) Poljedelsko ministerstvo je — letos prvič — dovolilo svoto 200 gld. za premovanje tistih kmetovalcev, kateri so pridelali najboljšo slamo za slamnkarstvo. Premovanje se je vršilo te dni v Domžalah. Poroča se, da se je s pridelovanjem take slame bavilo nad 50 kmetovalcev.

(Pristojbina za lovske liste.) Dežela kranjska je prejela za lovske liste od leta 1884., od kar je veljaven deželni zakon o izdaji teh listov, pa do konca leta 1897., t. j. v 14 letih, znesek 34.802 gld.

(Gospodarski list za tržaško okoličje) je naslov listu, katerega je pričela s 1. junijem t. l. izdajati kmetijska in vrt-

narska družba za Trst in okolico. List se bode pečal s strogo kmetijskimi zadevami.

(Nesreča.) Dne 14. t. m. našla sta dva železniška paznika na progi pri Radovljici brezvestnega človeka, kateri je bil težko poškodovan. Vlak mu je bil desno roko na dveh mestih odtrgal. Ponesrečenec je 30 let stari krojač Jakob Kosem iz Zgornje Dobrove. Prepeljali so ga v deželno bolnico v Ljubljani.

(Revizorjem in tajnikom „Zveze slovenskih posojilnic“) imenovalo je načelstvo gospoda Franja Jošta, dosedanjega večletnega knjigovodjo Celjske posojilnice. Posojilnice, katere žele kakih pojasnil ali revizije, naj javijo to naravnost „Zvezi slovenskih posojilnic“ v Celji, kateri bode sedaj mogoče vsestransko vstrezati vsakojakim željam njenih članic. Vse nove posojilnice pa vabi „Zveza“, da pristopijo temu, za naš narodno-gospodarski napredek jako važnemu društvu.

(Pet dnij v zapor radi materne jezika!) Podčastnik nekega polka v Galiciji, pisar W., je poslal okrajnemu glavarstvu v poljščini pisano prošnjo, naj se ga zadnje orožne vaje oprostijo. Okrajno glavarstvo je izročilo prošnjo vojaškemu oblastvu, ki je obsodilo prošilca za pet dnij v zapor, ker ni rabil v svoji prošnji „službenega“ jezika, to je nemščine. To kazen mora prestatati W. potem, ko dovrši orožne vaje. Zares, težko je človeku ohraniti mirno kri, ko čuje kaj takega!

(Obupen čin matere.) V ponedeljek je vrgla v Gradcu Katarina Kurzmänn svoje šest tednov staro dete z mostu v Muro ter hotela baš tudi sama skočiti za svojim otrokom, ko je prihitel redar in zabilil grozni čin. Povod umoru in poskušeni samomoru je bila beda. Zapuščena od otrokovega očeta, je živela Katarina Kurzmänn v največji bedi, katera jo je končno privela k obupni misli, usmrtiti dete in samo sebe.

(Premeten tat.) Dne 23. maja so zaprli na Dunaju nekega Julija Raidla, kateri je v jednem letu 131krat ulomil v prodajalnice in zasebna stanovanja, ne da bi ga bili zasledili. Pri tem mu je bila zvesta pomočnica njegova ljubica Ana Gansterer, katera je navadno prodajala ukradene stvari. Raidl je dejal baje često s ponosom: „Tacega tatú ne dobi moja Ana nikjer več, kakor sem jaz“. Raidl je bil radi tatvine že 16 mesecev zaprt, a še v ječi je kradel.

(Napaden škof.) Srbskega škofa v Vršcu Zmejanovića je dne 5. junija dopoldne, ko je šel v polnem ornatu iz svoje palače v cerkev, napadel pisar Popović z batino. Udarce, katere je hotel dati napadalec škofu, sta prestregla škofov tajnik in sluga. Napadalec so zaprli. Povod napada je baje političen.

(Petdeset let s kroglo v glavi) Alfred Bellos, trgovec v Promontoru, nosi še iz vojske l. 1848. kroglo v glavi. Vsled tega ne vidi na levo oko, ne sliši na levo uho in ne more na levi strani jesti. V kratkem hočejo baje z Röntgenovimi žarki pogledati, na katerem mestu je krogla.

(Nečloveška mati.) V Šopronju je služkinja Gizela Tsersek zgodaj v jutru na ognjišču zakurila ter vrgla svoje ravnokar rojeno dete v ogenj, da bi prikrila svojo sramoto. Toda ljudje so neusmiljeno mater zalotili pri tem strašnem činu ter jo takoj ovadili sodniji.

(Strašna osveta sina.) Nedavno so našli v Rotkirchenu na Ogerskem tamonjega najpremožnejšega posestnika, Petra Dumitsa, strašno razmesarjenega v njegovi sobi. Dumits je bil miren ter splošno priljubljen mož; tudi ni v stanovanju ničesar manjkalo, zato si preiskovalna komisija tega umora ni mogla razložiti. Ko se je že hotela odstraniti, pristopil je umorjenčev sin, bled ter prepaden, in je izjavil, da je

on umoril očeta in sicer iz maščevanja, ker ga je oče vedno po nedolžnem kaznoval.

(Štiri osebe obglavili.) V Duisburgu na Nemškem so bili te dni obglavljeni trije možje Graadt, Santer in Smitz, ker so usmrtili premogarja Schula. Žena te žrtve, ki je morilce v to nahujskala, da bi potem laglje z njimi živela v pregrešni zvezi, je bila tudi usmrtena. Krvnik Reull je najprvo odsekal glave možkim, nazadnje ženski.

(Zverinska mati.) 30 let stara Franica Leray, ki je pet let omožena in katere mož živi v Bretagni, je bila dekla pri pariškem poslancu grofu Castellanu. Minolo nedeljo je porodila dvojčka, dečka in deklico, ki sta bila oba zdrava in čvrsta. Bajè iz strahu, da bi izgubila svojo službo, bržčas pa iz strahu pred lastnim možem, ki menda ni oče teh otrok, jima je porezala roke in noge ter vrgla trupli skozi okno grofovega stanovanja v sosednji vrt, kjer sta se klatila dva velika mesarska psa. Na ta način je upala Leray, da ne izve nihče za njen porod. Toda nekdo je psa prepodil, pobral razmesarjeni trupli ter ju nesel policiji. Leray so seveda zaprli.

(Vsa obitelj umorjena.) V Hajdu-Szoboszló so ponoči 13. t. m. umorili neznan zlodejec tovarniškega nadzornika Hirko, njegovo ženo in štiri otroke. Hirko je bil baje preveč strog, neusmiljen in brezobziron nadzornik, zato so ga sovražili delavci vse tovarne.

(Velika nesreča) se je dogodila v Bidtu, neki vasi blizu Nice. Porušili sta se dve peteronadstropni hiši ter pokopali štiri rod-bine. Do sedaj so izkopali 30 mrtvecev. Zakaj sta se hiši podrli, ni znano.

Shod sadjarjev v Novem mestu.

Piše se nam iz Novega mesta: Kakor nam je tukajšnja kmetijska podružnica pred nekoliko leti jakó podučno in zelo obiskano prešičjo razstavo in pred dvema letoma velezanimivo vinarsko razstavo in vinarski shod priredila, tako je ona z zborovanjem sadjarjev popoln uspeh dosegla. Iz vseh krajev prelepe Dolenjske došli so ta dan v Novo mesto sadjarski veščaki, sadjarji, posestniki, duhovniki in učitelji, da se posvetujejo na tem shodu, kako naj se sadjarstvo na Dolenjskem povzdigne.

Najprej se je razpravljalo o vprašanju, kateri kraji na Dolenjskem so posebno pripravi za pridelovanje sadja in kako bi bilo po teh krajih razširjati umno sadjarstvo in pospeševati sadno kupčijo? O tem vprašanju govorili in podali so svoje strokovnjaško mnenje gg: R. Dolenc, V. Rohman, B. Skalicky, F. Gombač, Pogačnik (učitelj na Čatežu), G. Pirc, Wutscher in tudi drugi. Vsebina njih govorov in njih strokovno mnenje je bilo to-le: Vsa Dolenjska razdeli naj se v dva dela, v jednem in sicer na Belokranjskem, goji naj se poleg navadnega sadja tudi fino namizno sadje, posebno breskve in marelice; v vsem ostalem Dolenjskem goji naj se samo navadno sadje. Vsa Dolenjska je za sadjarstvo ugodna, ker je nje zemljina sestavina prava, t. j. da ni preplitva ali prodnata; posebno ugodno ležijo imajo nekatere doline v krškem političnem okraju okoli Bučke, Škocijana, Mokronoga, Boštanja, v novomeškem okraju okoli Novega mesta, Čateža pri Trebnjem, Toplic, Čermošnic in v črnomaljskem okraju od Dragatuša do Vinice. Za Dolenjsko naj država po vzgledu c. kr. sadno drevesnico, ako pa to ne bi bilo mogoče, da se subvencionirajo okrajne, šolskih vrtov in javne drevesnice; za povzdigo sadjarstva naj se nastavi po vzgledu Štajerske in drugih kronovin potovalni učitelj za sadjarstvo, kateri naj bi s podukom in z vzgledom v svoji drevesnici, z oddajo velike množine sadnih dreves sadjarstvo povzdignil. Isti naj bi javne in drevesnice šolskih vrtov nadziral in naj bi ob jednem predlagal, katere in v koliki meri naj se subvencionirajo. Za povzdigo sadjarstva je nadalje neizogibno potrebno, da se zopet ožive učiteljski tečaji za sadjarstvo, kateri naj bi po jeden teden trajali

in ki naj bi jih vodil potovalni učitelj za sadjarstvo. Ta naj bi imel svoj sedež v Novem mestu. Za povzdigo sadjarstva je potrebna prememba lovskega zakona. Jako važen faktor, da se nam sadno drevje pred obilico škodljivih mrčesov obvaruje, je negovanje naših ptičev. V tej zadevi naj se tem prijateljem sadnih dreves v zimskem času žito poklada. Izda naj se popularno spisana knjižica o sadjarstvu. O II. točki dnevnega reda: „Katera sadna plemena in katere vrste sadja naj se po teh krajih zasajajo v veliki meri, da se povzdigne sadna kupčija in sadjarstvo postane bolj dobičkonosno?“ govorili in stavili so svoje predloge sledeči gg. strokovnjaki: R. Dolénc, V. Rohrman, I. Gombač, B. Skalicky, I. Gebauer (nadučitelj v Žužemberku), Povše (kaplan v Žužemberku), Kalinger (upokojeni učitelj na Derski pri Novem mestu). Njih izreki so: Za Dolenjsko veljajo naj ta pravila: 1.) Črešnje vzgajajo naj se v onih krajih, kjer so zatišja in v bližini gozdi, ker tam najbolj vspevajo; 2.) Namesto češpelj, katere nam je v novjšem času na njej se nahajajoča glivica popolnoma uničila, tako, da nam je ta sad popred na leto nad 80.000 centov samo suhih češpelj donasal — sadijo naj se Washingtonove slive, katere so izvrstne za pridelovanje slivovke. Podružnice naj osnujejo vzgledne sušilnice. 3.) Oreh sadi naj se povsod, kjer ne pozebe. 4.) Jabolka naj se v posebno veliki meri vzgajajo in sicer sledeče vrste: a) dolenjska voščenska, b) velika zlata zimska parmena, c) štetinec (tudi čebular imenovan), d) velika kaselska rajneta, e) blenheimška rajneta, f) češki devičnik ali rudeči iz Lož imenovan, g) Landsberška rajneta ali zmika, h) Kanadska rajneta. Te vrste so priporočene za vse kraje in za vsako ležo na Dolenjskem, poleg tega zamore se še posebno fino namizno sadje še tam vzgojevati, kjer leža in razmere ugajajo. S tem je bil dnevni red rešen in g. predsednik zahvalil se je vsem gg. veščakom in vsem udeležencem zborovanja za njihov trud, da se je moglo isto tako korenito in strokovnjaško vršiti, ter je zborovanje zaključil. Med zborovanjem je istega počastil odposlanec c. kr. okr. glavarstva g. c. kr. okrajni komisar Kresse. Po zborovanju vršil se je prijateljski sestanek v gostilni g. Tučeka in v gostilni g. I. Zurca, kjer se je v ožjem krogu govorilo o ravno zvršenem dnevnem redu.

Poslepje (hiša)

**z okroglo 2 johom zemljišča
in sadnim drevjem
pod „debelim hribom“
(Rudnik pri Ljubljani)**

je takoj pod ugodnimi pogoji za prodati.
Tudi se dá v najem.

Več poizve se pri

M. Zevnik

v Ljubljani, Poljanska cesta št. 55.

Cukerin

350krat sladkejši od cukra, kos 2 kr.

Cukerin

180krat sladkejši od cukra, kos 1½ kr.

Cukerin

v malih pastilkah, kos 1 kr.

Pošiljam najmanjše 100 kosov proti povzetju.

**Jindřich Vojtěch,
Nusle-Praga.**

☛ Trgovcem velik rabat. ☛

Kmetijska podružnica v Novem mestu in posebno nje načelnik g. V. Rohrman zadobil si je s svojim obilnim trudom, da se je to zborovanje tako uspešno vršilo, velike zasluge in zasluži za svoje delovanje v prospeh kmetijstva javno zahvalo. Merodajnih faktorjev naloga bodi, da se sklepi dolenjskih sadjarskih veščakov v prospeh sadjarstva praktično izvrše!

Uljudnej pozornosti posebno priporočeno!

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi in želji tudi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z ozira vrednim postranskim zaslužkom, ki se vedno množi in mnoga leta traja, od nekega, čez trideset let obstoječega domačega denarnega podjetja, priznane zanesljivosti in prve vrste. Pismene ponudbe pod „20.298“, Gradec, poste restante.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid
navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)

vsečina 500 gramov.

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci te take izvorne zavoje.

Tržne cene v Ljubljani

18. junija 1898.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	13	Špeh povojen, kgr.	72
Rež,	950	Surovo maslo, „	84
Ječmen,	8	Jajce, jedno	2
Oves,	850	Mleko, liter	10
Ajda,	1080	Goveje meso kgr.	64
Proso,	850	Telečje „	62
Koruza,	7	Svinjsko „	70
Krompir,	450	Koštrunovo „	46
Leča,	13	Piščanec „	40
Grah,	12	Golob „	18
Fižol „	12	Seno, 100 kilo	178
Maslo, kgr.	94	Slama, „	160
Mast, „	74	Drva trda, 4 metr.	640
Špeh svež, „	66	„ mehka, 4 „	420

Loterijske srečke.

Gradec, 11. junija.	79, 61, 70, 43, 33.
Lino, 4. junija.	6, 33, 54, 41, 12.
Brno, 15. junija.	78, 8, 68, 5, 27.
Dunaj, 11. junija.	22, 1, 46, 11, 76.
Trst, 4. junija.	60, 76, 50, 18, 48.
Praga, 8. junija.	18, 14, 86, 8, 7.

Voznje karte in tovarni listi v

AMERIKO.

Kralj. belgijski poštni parnik

**Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.**

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade

Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (pritliče na levo).

Vizitnice

priporoča

„Národní Tiskarna“.

Slovenci in Slovenke!

Prava „kava družbe sv. Cirila in Metoda“, katero dobite v vsaki prodajalnici, daje najboljši okus in lepo barvo črni ali mlečni kavi, ako jo k isti rabite.

Zahtevajte torej le povsod to izborna domačo kavo.

Glavni zalagatelj: **Ivan Jebačin, Ljubljana.**